

Českoslovenští sportovci a jejich účast na Pershingově olympiádě

Czechoslovak sportsmen and their participation in Inter-Allied Games

Tomáš Tlustý

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

Abstrakt

Předkládaná stať pojednává o účasti československých sportovců na Pershingově olympiádě. Tato velkolepá sportovní akce, o jejíž uspořádání se velice zasloužila organizace YMCA, se konala v Paříži v roce 1919, a to na počest vítězných států první světové války. Z nově vzniklého Československa se zde představili těžcí atleti, tenisté, fotbalisté, šermíři a veslaři. Českoslovenští sportovci zde zaznamenali řadu skvělých výkonů, mezi které patřilo např. první místo ve fotbalovém turnaji. Kromě porovnání výkonnosti československých a zahraničních sportovců měla Pershingova olympiáda velký význam pro další rozvoj tělesné výchovy a sportu v meziválečném Československu. Českoslovenští zástupci se na ní totiž domluvili na spolupráci s koučem amerického týmu – Čechoameričanem Josefem Amosem Pipalem, který pak v Československu na počátku 20. let značně přispěl k rozvoji celé řady dalších sportů.

Abstract

The presented article deals with the participation of Czechoslovak sportsmen in Inter-Allied Games. This great sports action, which was mainly organized by the YMCA, took place in Paris in 1919 to celebrate the victorious states of WWI. From the newly founded Czechoslovakia the wrestlers, tennis players, football players, fencers and rowers took part. The Czechoslovak sportsmen achieved a lot of great results, for example the first place in football tournament. Except from comparison of results of Czechoslovak and foreign sportsmen the Inter-Allied Games had a great impact for the development of physical education and sport in interwar Czechoslovakia. The Czechoslovakian participants started to cooperate with the American team coach – the Czech-American Josef Amos Pipal, who contributed to sports development in Czechoslovakia in early 1920s.

Klíčová slova: *Pershingova olympiáda, českoslovenští sportovci, funkcionáři, výsledky*

Keywords: *Inter-Allied Games, Czechoslovak sportsmen, officials, results*

ÚVOD

V roce 1914 vypukla v Evropě první světová válka. Její bezprostřední záminkou se stal úspěšný atentát na habsburského arcivévodu a následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este. Rakousko-Uhersko jako odvetu vyhlásilo válku Srbsku, čímž vyvolalo řetězovou reakci vedoucí k světové válce. Během jednoho měsíce se takřka celá Evropa ocitla ve válečném stavu.

Kromě zúčastněných zemí se do válečného konfliktu zapojila také řada dobrovolnických organizací. Kromě Červeného kříže mezi nimi nelze opomenout ani sdružení YMCA (Young Men's Christian Association – Křesťanské sdružení mladých mužů), které se snažilo např. pečovat o zraněné či nemocné vojáky¹ nebo starat se o válečné zajatce.

Pro zábavu vojáků či válečných zajatců dopravila YMCA v průběhu první světové války ze Spojených států amerických do Evropy obrovské množství sportovního materiálu (baseballové

¹ Media Archive – Connecting Our Collections With Yours. (b.r.). Dostupné 1. duben 2014, z <http://umedia.lib.umn.edu/node/68738?mode=basic>.

míčky, pálky a rukavice, basketbalové míče, volejbalové míče a sítě, vybavení na sálový baseball, boxerské rukavice, tenisové rakety či nejrůznější atletické pomůcky)² a začala zde postupně organizovat jednotlivá sportovní utkání, soutěže či celé ligy.³

Po vstupu Spojených států amerických do první světové války začala YMCA ve Francii spolupracovat s americkou armádou při fyzické přípravě vojáků. Svými sporty a atletickými cvičeními se snažila rozvíjet jejich obratnost, sílu, rychlost a vytrvalost. Jejím sloganem bylo: „*Every man in the game*“.⁴

Pershingova olympiáda

Po skončení první světové války se objevila myšlenka uspořádat ve válkou zkoušené Francii na počest vítězných států velkolepou sportovní akci. Iniciátorem této akce byl Elwood Brown – člen mezinárodního sdružení YMCA, který měl již s pořádáním mezinárodních sportovních akcí řadu zkušeností.⁵

Elwood Brown se osobně znal s generálem Johnem Josephem Pershingem, a to ze společného působení na Filipínách. Po příjezdu americké armády do Evropy s ní navíc Elwood Brown spolupracoval jako „atletický ředitel“.

Myšlenka na uspořádání Pershingovy olympiády se začala rodit v polovině října 1918. Elwood Brown chtěl, stejně jako to měla organizace YMCA ve zvyku, zapojit do této akce co největší možný počet sportovců. Mělo se však jednat o „vojenské hry“, kterých by se zúčastnili pouze zástupci vítězných států. Soutěžit se mělo v řadě sportovních odvětví. Elwood Brown rovněž předpokládal, že zde Američané budou dominovat, a tím i předvedou svého soutěžního ducha a „sportovní vospělost“.⁶

² Jednalo se o téměř 760 tun sportovního materiálu v hodnotě více jak 1,5 milionu amerických dolarů. *Summary of world war work of the American YMCA (With the soldiers and sailors of America at home, on the sea, and overseas, With the men of the allied armies and with the prisoners of war in all parts of the world)*. (1920). New York: International committee of young men's christian associations, s. 135–137.

³ Media Archive – Connecting Our Collections With Yours. (b.r.). Dostupné 1. duben 2014, z <http://umedia.lib.umn.edu/node/68725?mode=basic>.

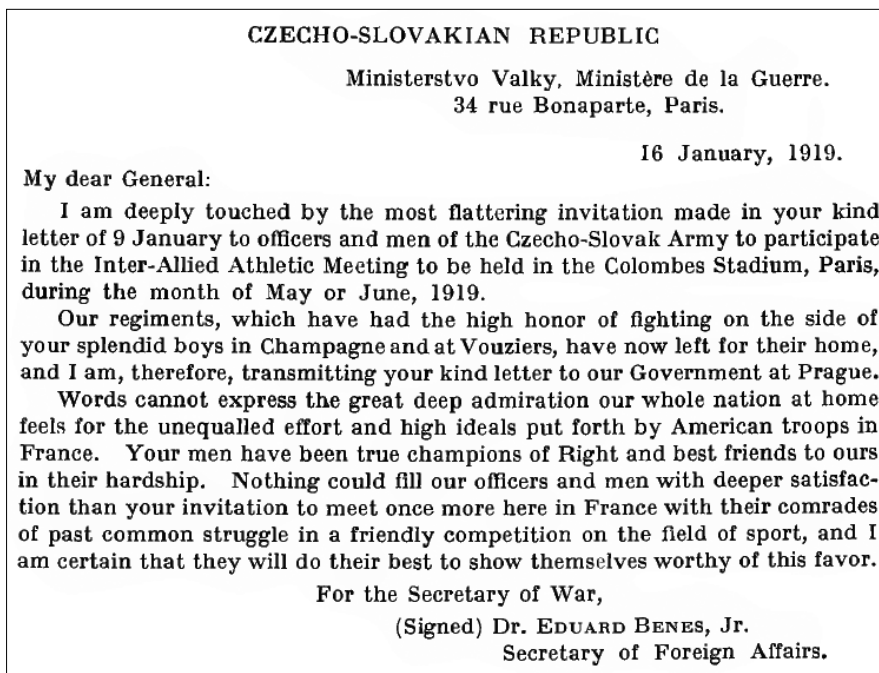
⁴ Taft, W., Kent, F., Newlin, W., & Harris, F. (1922). *Service with fighting men (An Account of the Work of the American YMCA in the World War I), Volume II*. New York: Association Press, s. 299–302.

⁵ Elwood Brown pracoval před první světovou válkou jako národní tělovýchovný ředitel organizace YMCA na Filipínách. Především díky němu sem pronikly „americké sporty“, byla založena Filipínská amatérská atletická federace a došlo k založení tradice pořádání Her dálného východu. Ty se konaly poprvé v Manile v roce 1913 a účastnili se jich Filipínci, Japonci a Číňané. Poslední, v pořadí desáté hry, proběhly opět v Manile, a to v roce 1934.

Johnson, E. L. (1979). *The History of YMCA Physical Education*. Chicago: Association Press, s. 149–150.

Constable, G. (1999). *The IV Olympiad (London 1908, the international YMCA)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 140–146.

⁶ Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 123–124.

Obr. 1: Text dopisu Edvarda Beneše adresovaný generálu Johnu Josephu Pershingovi⁷

S pozváním soutěžících do Paříže mu pak pomohl gen. John Joseph Pershing, který dne 10. ledna 1919 poslal dvacet devět dopisů s vlastnoručním podpisem, které byly pozvánkou do Paříže.⁸ Zpět mu přišlo osmnáct kladných odpovědí s příslibem účasti. Zájem projevíli sportovci z Austrálie, Belgie, Brazílie, Kanady, Československa (viz obrázek 1.), Francie, Velké Británie, Řecka, Guatemaly, Hidžázu⁹, Itálie, Newfoundlandu¹⁰, Nového Zélandu, Polska, Portugalska, Rumunska, Srbska a Spojených států amerických¹¹. Pershingova olympiáda tak mohla být připravována.

Tato sportovní akce proběhla ve dnech 22. června – 6. července 1919 a konala se z velké části v Paříži na Pershingově stadionu¹², který byl navržen a vybudován na náklady organizace YMCA¹³. Francouzská vláda pro jeho zřízení poskytla potřebné prostory a americká armáda udělala většinu budovatelské práce. Stadion pak byl věnován Francii jako dar¹⁴.

⁷ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 53.

⁸ Tamtéž, s. 49.

⁹ Bývalé království Hidžáz je dnes regionem v Saudské Arábii.

¹⁰ Jedná se o dnešní kanadský ostrov v Atlantském oceánu.

¹¹ Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 125–127.

¹² Kromě Pershingova stadionu probíhala jednotlivá utkání také v dalších sportovních zařízeních v okolí Paříže, a to např. na Colombes Stadium, kde byly odehrány ragbyové a fotbalové zápasy, dále v St. Cloud Country Club a Racing Club du France, kde probíhaly tenisové zápasy, či v La Bouile Golf Club, kde předváděli své dovednosti hráči golfu.

Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 126.

¹³ Některé sportovní disciplíny, mezi které patřil např. tenis, proběhly mimo tento stanovený termín.

¹⁴ *Summary of world war work of the American YMCA (With the soldiers and sailors of America at home, on the sea, and overseas, With the men of the allied armies and with the prisoners of war in all parts of the world)*. (1920). New York: International committee of young men's christian associations, s. 132–134.

V rámci této velkolepé akce se utkali sportovci v lehké atletice, baseballu, basketbalu, boxu, jezdectví, šermu, golfu, hromadném tělovýchovném vystoupení, pelotě, veslování, ragby, střelbě, fotbalu, plavání, tenisu, přetahování lanem, vodním pólu, boxu a zápasu¹⁵.

Pierre de Coubertin proti ní zpočátku protestoval. Dne 3. února 1919 mu ale Elwood Brown poslal dopis, ve kterém mu vysvětloval celý záměr uspořádat ve Francii Pershingovu olympiádu, která podle něj rozhodně neměla být konkurentem olympijských her. Pierre de Coubertin byl nakonec natolik nadšen její organizací, že její program odeslal organizátorům prvních poválečných olympijských her, které se konaly v Antverpách v roce 1920.¹⁶

Čechoslováci na Pershingově olympiádě

Po rozpadu Rakouska-Uherska získalo Československo vytouženou samostatnost. Čechoslováci se mohli svobodně účastnit sportovních akcí a nemuseli se více podřizovat nejrůznějším zákazům a omezením, které na ně uvalovali Rakušané. Mezi nejvíce omezované sporty patřil fotbal, kde Rakušané protestovali proti samostatnému členství Čechů ve FIFA (Fédération Internationale de Football Association – Mezinárodní federace fotbalových asociací). Vyvrcholení sporů přinesl rok 1916, kdy Český svaz fotbalový odmítl vstoupit do Rakouského svazu fotbalového, za což byl následně dne 1. července 1916 rozpuštěn.¹⁷

Druhým omezeným sportem bylo veslování. Ústřední jednota veslařů z Čech, založená v roce 1894, byla počínaje rokem 1895 bojkotována Němci¹⁸ a Rakušany¹⁹, a to především kvůli svému uplatňování se v cizině a uznání Mezinárodní veslařskou federací FISA (Fédération Internationale des Sociétés d’Aviron)²⁰.

Samostatné Československo vyslalo na Pershingovu olympiádu 47 mužů, kteří zde svobodně soutěžili v řecko-římském zápase, zápase ve volném stylu, tenisu, fotbalu, šermu a veslování.

Velkým problémem československého sportu bylo, že v této době neměl příliš velké množství kvalitních trenérů, kteří by se systematicky a dlouhodobě věnovali přípravě jednotlivých sportovců pro akce tohoto typu. Během první světové války bylo navíc mnohem hůře dostupné nejrůznější sportovní náčiní, které sportovci pro trénink potřebovali. Přesto lze tvrdit, že Čechoslováci na Pershingově olympiádě rozhodně ostudu neudělali.²¹

Dne 22. června 1919 v 15:20 započal slavnostní nástup jednotlivých týmů, který v Paříži sledovali mj. Edvard Beneš a Karel Kramář. Čechoslováky přivedl na stadion leg. poručík Florián Kroupa od 21. střel. pluku. Ten rovněž nesl červenobílou vlajku. Za ním šlo šest šermířů v bílých úborech s českým lvem na levé paži, devatenáct fotbalistů v červenobílých pruhovaných úborech se lvem na levé straně prsou a zápasníci v černých úborech s českým lvem na prsou.

O den později byla Pershingova olympiáda oficiálně zahájena. Stalo se tak za vztyčení vlajek²² všech zúčastněných států, kterému přihlíželi jednotliví sportovci²³.

¹⁵ *Official Athletic Almanach A.E.F. Championships and Inter-Allied Games 1919.* (1919). New York: American Sports Publishing Company, s. 257.

¹⁶ Constable, G. (1999). *The IV Olympiad (London 1908, the international YMCA).* Los Angeles: World sport research & publications, s. 147–148.

¹⁷ Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu, s. 272–274

¹⁸ Národní listy, LIX., 1919, č. 147, s. 2.

¹⁹ Národní listy, LIX., 1919, č. 146, s. 6.

²⁰ Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu, s. 337.

²¹ *The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 85.

²² Československá dvojbarevná vlajka nesla iniciály Č. S.

²³ Národní listy, LIX., 1919, č. 146, s. 2.

Jako první z československých sportovců se na Pershingově olympiádě představili tenisté, kteří zde měli konkurenci v podobě australských, francouzských, amerických, kanadských, rumunských, belgických a srbských sportovců. Českoslovenští tenisté přijeli do dějiště turnaje teprve 25. května. Cestu, která by byla i normálně vyčerpávající, navíc absolvovali téměř celou ve stoje. To se zřejmě také značně projevilo v jejich prvních zápasech.²⁴

Individuálního tenisového mistrovství, které proběhlo ve dnech 26. května až 1. června 1919, se zde zúčastnilo pět Čechoslováků – Karel Koželuh, Josef Koželuh, František Buriánek, Jaromír Zeman a Ladislav Žemla, z nichž první tři jmenovaní byli tenisoví profesionálové. Bohužel pouze Karlu Koželuhovi a Ladislavu Žemlovi se podařilo postoupit z předkola.²⁵

Přes první kolo pak postoupil pouze Karel Koželuh, na kterého nestačil Rumun Jean Rosetti-Balanesca. Ladislav Žemla naopak podlehl Australanovi Geraldu Leightonovi Pattersonovi. Cesta Karla Koželuha ale skončila těsně před branami semifinále, když ve druhém kole nestačil na pozdějšího vítěze Andrého Henriho Goberta z Francie. I tak se jednalo o velice slušný výsledek.²⁶

Českoslovenští tenisté se zúčastnili též turnaje ve čtyřhře. Již v předkole vypadla dvojice bratří Koželuhů, kteří nestačili na australský pár O'Hara Pat Wood-Randolp Lycett. Čechoslováci sice předváděli až do čtvrtého setu velice dobrou hru a pro Australany byli vyrovnanými soupeři. Poté však dostal Karel Koželuh křeč do nohy, která jistě velice přispěla k celkové porážce československého páru.²⁷ Naopak Ladislav Žemla s Františkem Buriánkem porazili Srby Nedice Milrta a Botu Popovitche. Zápas však skončil kontumačním vítězstvím, neboť srbská dvojice hru odřekla. V prvním kole ale Čechoslováci vypadli po porážce od americké dvojice Watson McLean Washburn-Dean Mathey.²⁸

V individuálních soutěžích tak českoslovenští sportovci na větší úspěch nedosáhli. Mohli pouze doufat, že se jim podaří vybojovat dobré umístění v týmové soutěži. Rovněž zde se představilo sedm národů. Kanadu pro tentokrát nahradila Belgie. Turnaj proběhl ve dnech 2. až 8. července a hrál se stejným způsobem jako Davis cup. Čechoslovákům, které zastupovali bratři Koželuhové, Ladislav Žemla a František Buriánek, se nejprve podařilo poměrně hladce postoupit přes Belgii z předkola (4 : 1). V prvním kole naopak podlehl Čechoslováci americkému výběru (4 : 1). Jediný bod zajistil Čechoslovákům Karel Koželuh, který jasně porazil Deana Matheye. Československá čtveřice se tak do finálového zápasu, ve kterém porazila Austrálie Spojené státy americké, neprobojovala.²⁹

Přestože českoslovenští tenisté na Pershingově olympiádě výraznějšího úspěchu nedosáhli, vzbudili velký zájem místních diváků i zahraničního tisku. Americké noviny dokonce psaly, že bratři Koželuhové předvedli nejlepší tenis na celém turnaji, a to i přesto, že hráli krátce po vyčerpávající čtyřdenní cestě z Prahy, a navíc nemohli během posledních čtyř let naplno trénovat.³⁰ Tenisové zápasy navíc probíhaly na cementových dvorcích, na které českoslovenští tenisté nebyli vůbec zvyklí.³¹

²⁴ Národní listy, LIX., 1919, č. 129, s. 6.

²⁵ Karel Koželuh porazil Srba Nedice Milrta, Ladislav Žemla zdolal Francouze Maxe Decugise, Josef Koželuh podlehl Australanovi Randolpu Lycettovi, Buriánek nestačil na Američana Henryho C. Brecka a Jaromír Zeman prohrál s Američanem Watsonem McLeanem Washburnem.

²⁶ Strouhalová, M. (2014). Organizace československého tenisu v meziválečném období. *Časopis Národního muzea, řada historická*, 183(3–4), 31–38.

²⁷ Národní listy, LIX., 1919, č. 133, s. 5.

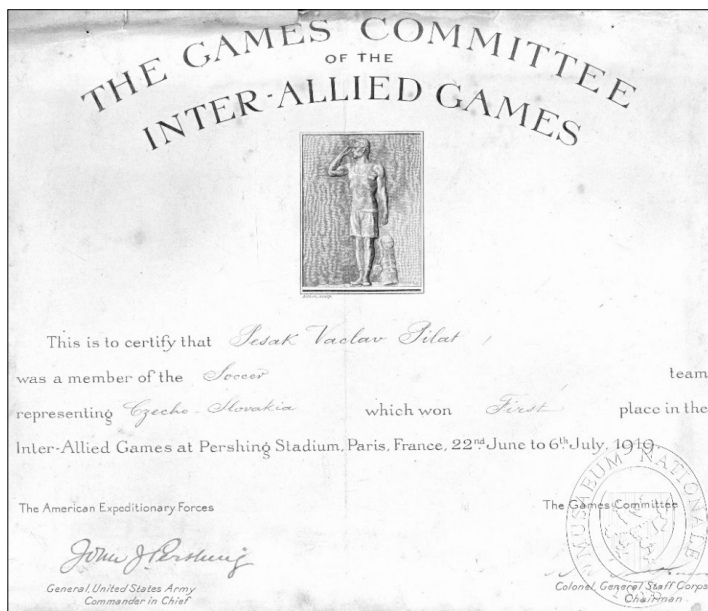
²⁸ Národní listy, LIX., 1919, č. 131, s. 6.

²⁹ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 294–304.

³⁰ Národní listy, LIX., 1919, č. 133, s. 5.

³¹ Národní listy, LIX., 1919, č. 137, s. 2.

Teprve 14. června odjel pařížským rychlíkem z Wilsonova nádraží do Paříže zbytek československé výpravy³² s výjimkou veslařů, jejichž soutěž začínala až v polovině července. Na místo dorazili Čechoslováci jako poslední ze všech zahraničních výprav, a to dne 18. června. Kromě toho, že dorazili do Paříže jako poslední, byli také nejméně početní³³. Přesto jim bylo ihned k dispozici několik aut, která je dopravila společně se zavazadly do prozatímního tábora, kde již na ně čekaly dva velké stany³⁴.

Obř. 2: Diplom Václava Piláta z Pershingovy olympiády³⁵

Dne 24. června se rozběhl fotbalový turnaj³⁶, kterého se zúčastnilo osm družstev³⁷. Československý tým, který vedl slávistický trenér skotské národnosti John William Madden, byl v podstatě slože-

³² Národní listy, LIX., 1919, č. 140, s. 6.

³³ Např. Rumuni vyslali do Paříže celkem sto osmdesát osob. Z nich však pouze třicet soutěžilo. Ostatní zde byli k tomu, aby studovali zahraniční sportovce či psali domů zprávy o průběhu závodů. Národní listy, LIX., 1919, č. 144, s. 2.

³⁴ Národní listy, LIX., 1919, č. 141, s. 2.

³⁵ eSbirky.cz – Diplom z Pershingovy olympiády. (b.r.). Dostupné 5. květen 2015, z <http://www.esbirky.cz/predmet/6865306?sessionKey=5b3187d2fe8eceb41f87d0f92ca2c864>

³⁶ Tento fotbalový turnaj bezprostředně navazoval na Vojenské hry v Římě, které se konaly rovněž v roce 1919 v hlavním městě Itálie. Těch se kromě Čechoslováků (Hlaváček, Myslík, Antonín Ratzensberger (zvaný Ráca), František Kolenatý, Antonín Hojer, Otakar Škvain (zvaný Mazal), František Plodr, Tlamicha, František Šiffner, Cajda, Kačerovský, Český, Antonín Janda), kteří skončili na druhém místě, zúčastnila také družstva Itálie a Belgie. V případě Pershingovy olympiády se jednalo o první vítězství fotbalistů samostatného Československa na významné mezinárodní soutěži. Československý fotbalový svaz později oslovil své partnerské organizace ve světě. Ty však odmítly turnaj Pershingovy olympiády uznat za oficiální mezinárodní zápasy. Historie československé fotbalové reprezentace tak oficiálně započala až na VII. letních olympijských hrách v Antverpách.

Národní listy, LIX., 1919, č. 124, s. 2.

Národní listy, LIX., 1919, č. 131, s. 6.

³⁷ *Official Athletic Almanach A.E.F. Championships and Inter-Allied Games 1919.* (1919). New York: American Sports Publishing Company, s. 249–251.

ný z nejlepších československých fotbalistů. Většinu z nich poskytla pražská Sparta. Tým tvořili Antonín Hojer, Václav Pilát (viz obrázek 2.), Václav Prošek, Jaroslav Červený, František Peyr, Rudolf Klapka, Miroslav Pospíšil, Vilda Loos, Karel Pešek-Káďa, Karel Vlk, Josef Sedláček, Antonín Janda (zvaný Očko), Antonín Fivebr a Jan Vaník³⁸.

Čechoslováci porazil v základní skupině týmy Belgie (4 : 1), USA (8 : 2) a Kanady (3 : 2)³⁹. Tím, že vyhráli základní skupinu, ve které si poměrně snadno poradili i s favorizovanou Belgií, si zajistili účast ve finále, které se konalo v neděli 29. června.

Již po porážce Belgie pasoval francouzský tisk československé mužstvo, které srovnával s nejlepšími britskými týmy, do role favorita celého turnaje⁴⁰. V posledním zápase turnaje se Čechoslováci (viz obrázek 3.) utkali s domácím družstvem, které ve skupině porazilo týmy Itálie, Řecka a Rumunska⁴¹. V poločase sice hosté prohrávali 1 : 2, ovšem ke konci druhé poloviny zápasu se jim podařilo vstřelit dvě branky, které jim zajistily vítězství v poměru 3 : 2.⁴² Výkon československého fotbalového týmu vzbudil velké divácké ovace, a to přesto, že se hrálo na francouzské půdě. Srbové a Američané, kterých bylo v hledišti značně množství, dokonce po skončení utkání vtrhli na hřiště a odnesli z něj Antonína Jandu – střelce dvou finálových branek⁴³.

Obr. 3: Československý fotbalový tým na Pershingově olympiádě⁴⁴

V pátek 4. července 1919 vstoupili českoslovenští šermíři ve složení Josef Javůrek, Otokar Svorčík, Florián Kroupa, Miloš Klika, Josef Čipera a Josef Pfeiffer do turnaje týmů v šavli. Jejich soupeřem byla domácí Francie. Kromě nich se turnaje účastnili také Belgičané, Italové, Američané, Řekové a Portugalci⁴⁵. Čechoslováci však domácím podlehli (19 : 8), stejně jako Portugalcům v šermu

³⁸ Národní listy, LIX., 1919, č. 126, s. 2.

³⁹ Národní listy, LIX., 1919, č. 158, s. 6.

⁴⁰ Národní listy, LIX., 1919, č. 152, s. 6.

⁴¹ Národní listy, LIX., 1919, č. 152, s. 2.

⁴² Zde se dostupné prameny liší. Vaněk, K. et al. (1984). *Malá encyklopedie fotbalu*. Praha: Olympia, s. 256 uvádí výsledek finálového utkání 4 : 2 pro Československo. V knize *The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919*. (1919). Paris: The Games Committee, s. 243, a v periodiku *Národní listy*, LIX., 1919, č. 154, s. 4, je naopak napsáno, že Československo zvítězilo 3 : 2.

⁴³ Národní listy, LIX., 1919, č. 158, s. 6.

⁴⁴ *The Inter-Allied Games: Top Stars | Soccer History USA*. (b.r.). Dostupné 16. červen 2016, z <http://soccerhistoryusa.org/episode-notes/the-inter-allied-games-top-stars/>

⁴⁵ *The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919*. (1919). Paris: The Games Committee, s. 160.

kordem (17: 11)⁴⁶, a do dalších bojů nepostoupili. K tomuto utkání nastoupili téměř v totožném složení. Pouze Josef Čipera byl nahrazen Josefem Grussem.

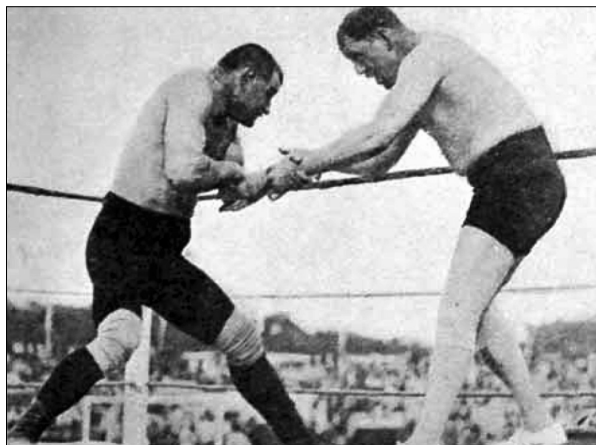
Větších úspěchů nedosáhli ani v individuálních soutěžích⁴⁷. V nich zasáhlo do turnaje v šermu kordem všech sedm československých reprezentantů. V šermu šavlí pak nastoupili Josef Čipera, Josef Javůrek, Josef Pfeiffer a Otokar Svorčík. O co nejlepší umístění v šermu fleretem bojovali Josef Javůrek, Miloš Klika, Florián Kroupa a Josef Pfeiffer⁴⁸.

Nejvýraznějšího individuálního výsledku dosáhl jednoznačně Josef Čipera, který se jako druhý proboujel ze základní skupiny do semifinále, ze kterého postoupil jako čtvrtý do finálové skupiny. V ní podal velice slušný výkon, kterým, v celkové konkurenci 64 šermířů, vybojoval dělené třetí místo. Josef Čipera však mohl pomýšlet i výše. Bohužel se ale během finálových bojů zranil, což mu zabránilo v tom, aby v turnaji pokračoval⁴⁹. Žádnému jinému Čechoslovákovi se nepodařilo v šermu ze základní skupiny postoupit⁵⁰.

Vyřazovací turnaj v řecko-římském zápase, na kterém se měl vybrat československý tým pro Pershingovu olympiádu, uspořádal Československý svaz těžké atletiky pod protektorátem ČsOS dne 25. května 1919. Turnaj probíhal v sedmi váhových kategoriích, ve kterých se později soutěžilo i v Paříži. O nominaci do reprezentačního týmu se zde za velkého zájmu diváků utkalo čtyřicet pět borců z jedenácti klubů. Z nich bylo k vyslání do Paříže navrženo 10 nejlepších. Ne všichni však odcestovali⁵¹.

V Paříži pak dostali českoslovenští těžcí atleti od Američanů k dispozici zíněnku, na které se mohli ve zvláštním stanu připravovat na své zápasy⁵².

Velikým úspěchem československých barev bylo, že se Jan Balej (welterová váha), Josef Beránek (muší váha), Josef Dostál (polotěžká váha), Gustav Frištenský (viz obrázek 4., těžká váha), Karel Halík (welterová váha) a František Kopřiva (polotěžká váha) umístili v řecko-římském zápase, ve kterém soutěžilo osm zemí, na děleném prvním místě v hodnocení týmů.

Obr. 4: Gustav Frištenský (vlevo) v zápase s pozdějším vítězem Francouzem Françoisem Bechardem⁵³

⁴⁶ Národní listy, LIX., 1919, č. 152, s. 2.

⁴⁷ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 232.

⁴⁸ Tamtéž, s. 436–437.

⁴⁹ Národní listy, LIX., 1919, č. 162, s. 5.

⁵⁰ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 232–237.

⁵¹ Národní listy, LIX., 1919, č. 120, s. 2.

⁵² Národní listy, LIX., 1919, č. 144, s. 2.

⁵³ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 207.

Čechoslováci si celkem připsali šest výher oproti dvěma porážkám (Josef Beránek porazil Belgičana Josepha Garraye⁵⁴, Američana Petera Mitropolise⁵⁵, a Itala Enrica Porra⁵⁶, Josef Dostál Itala Elia Pampuriho, Jan Balej přemohl většího a těžšího Rumuna Constantina Popoviciho, František Kopřiva Řeka Penjotu Tsolanise⁵⁷ a Čechoslováka Josefa Dostála a Karel Halík Belgičana Savoneta)⁵⁸. Systém hodnocení turnaje byl takový, že si každý soutěžící připsal dva body za vítězství a bod za prohru. Čechoslováci tedy vybojovali čtrnáct bodů. Stejný počet bodů, a to za pět vítězství a čtyři porážky, získali také Belgičané. Pouze o bod méně si připsali třetí Italové⁵⁹.

V týmovém turnaji ve volné stylu, který však stál spíše na okraji československého zájmu, naopak Čechoslováci neuspěli, neboť skončili díky jediné porážce Františka Frištenského (střední váha) na děleném posledním místě z pěti týmů. František Frištenský, který byl poražen favorizovaným Američanem Rafphem Parcautem⁶⁰, byl jediným československým zápasníkem, který zde ve volném stylu soutěžil⁶¹.

Obr. 5: Trofej pro vítěze fotbalového turnaje⁶²

Dne 7. července byla Pershingova olympiáda oficiálně ukončena. Došlo k předání cen vítězům, o které se postaral sám generál John Joseph Pershing. Z Čechoslováků oslovil nejprve „Srba“ Františka Kopřivu, který pomohl srbskému zápasnickému týmu k zisku dvou jeho vítězství, která mu navíc zajistila prvenství v jeho váhové kategorii. Později došlo i na další zápasníky a také na československé fotbalisty, kteří obdrželi čestné odznaky a plaketu. Rovněž získali cenu, kterou do turnaje věnoval francouzský ministerský předseda. Tou byl pohár ve tvaru kohouta drásajícího

⁵⁴ Národní listy, LIX., 1919, č. 154, s. 4.

⁵⁵ Národní listy, LIX., 1919, č. 156, s. 3.

⁵⁶ Národní listy, LIX., 1919, č. 161, s. 4.

⁵⁷ František Kopřiva a Josef Dostál spadali do stejné váhové kategorie. Z tohoto důvodu reprezentoval František Kopřiva Srbsko. Svého řeckého soupeře zdolal za 51 sekund, čímž vytvořil rekord turnaje. Ve finále pak porazil právě Josefa Dostála. Protože však reprezentoval Srbsko, jeho vítězství nebyla započítána do vítězství československých zápasníků.

Národní listy, LIX., 1919, č. 160, s. 4.

⁵⁸ Národní listy, LIX., 1919, č. 161, s. 4

⁵⁹ Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 194.

⁶⁰ Národní listy, LIX., 1919, č. 151, s. 6.

⁶¹ *The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 192–194.

⁶² Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games)*. Los Angeles: World sport research & publications, s. 494.

orla. Tuto cenu převzal od gen. Johna Josepha Pershinga dr. Josef Gruss. Předpis Pershingovy olympiády totiž udával, že čestné ceny mohou přebírat pouze důstojníci. Kapitán Jan Vaník se pak nechal s touto cenou několikrát vyfotografovat (viz obrázek 5)⁶³.

Přestože byly hry oficiálně zakončeny, mohli se místní sportovní nadšenci těšit ještě z golfového turnaje, který byl zakončen teprve 12. července⁶⁴, a také z veslařských soutěží, které probíhaly na Seině ve dnech 17. a 18. července⁶⁵.

Rovněž Československý svaz veslařský přihlásil k závodům jednu osmiveslici. Jeho podmínkou však bylo, že jeho mužstvu bude umožněno jet na vlastní lodi⁶⁶. Posádku tvořilo vítězné seniorské družstvo primátorských osmiveslic z roku 1919 - ČVK Praha. Výpravu vedl trenér a kapitán Karel Horáček⁶⁷.

Příprava československých veslařů na závody Pershingovy olympiády vrcholila na počátku července 1919. Svoji tréninkovou základnu měli stejně jako ostatní týmy v kasárnách americké vojenské policie, ležících v Bouloňském lesiku.

V rámci této akce se soutěžilo ve skifu, nepárové čtyřce s kormidelníkem a osmě, která, jak již bylo řečeno, byla jedinou disciplínou, které se Čechoslováci zúčastnili. Společně s nimi bojovaly o vítězství v osmě posádky Austrálie, Belgie, Kanady, Anglie, Francie, Itálie, Nového Zélandu, Portugalska a Spojených států amerických.

První rozjížd'ky proběhly 17. července odpoledne, a to na Seině mezi městy Saint-Cloud a Suresnes. Z každé rozjížd'ky postupovaly dvě nejrychlejší posádky do dalších bojů. Čechoslováci byli zařazeni do první rozjížd'ky, a to společně s Australany a Italy. Bohužel se československému týmu, který závodil ve složení Jiří Wihan, Jan Hejda, Dominik Štillip, Jiří Romováček, Josef Jungmann, Jaroslav Oplt, Václav Romováček, Jiří Petr a (kormidelník) Václav Parůžek⁶⁸, nepodařilo porazit ani suverénní Australany, ani Italy, a tak se s regatou musel velice rychle rozloučit⁶⁹.

Kromě výše uvedených sportovců se měli na Pershingově olympiádě představit také českoslovenští střelci. Těm však byla plánovaná účast znemožněna, a to z toho důvodu, že důstojníci, kteří byli členy střeleckého týmu, se museli zapojit do maďarsko-československé války, která skončila až v srpnu 1919.⁷⁰

Československý tým se měl původně zúčastnit také lehkootletických soutěží. K výběru reprezentantů byly na přelomu května a června dokonce uspořádány dva vyřazovací mítinky. Československý lehkootletický tým se zde však nakonec nepředstavil⁷¹.

Ačkoli se Čechoslováci lehkootletických soutěží nezúčastnili, měla Pershingova olympiáda velký význam pro rozvoj tohoto sportovního odvětví v Československu. Českoslovenští zástupci vedení Josefem Grussem a Miloslavem Josefem Horáčkem zde totiž hledali atletického odborníka, který by pomohl s rozvojem tohoto sportovního odvětví v Československu.

Nakonec se rozhodli pro Čechoameričana Josefa Amose Pipala, který zde byl v roli kouče amerického týmu a asistenta ústředního atletického trenéra USA Lawsona N. Robertsona.

⁶³ Národní listy, LIX., 1919, č. 162, s. 5.

⁶⁴ Původní termín golfového turnaje byl 24. června–4. července. Ten však nevyhovoval anglickým hráčům, a proto byl jeho začátek posunut na 2. července. *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 247.

⁶⁵ Veslařské závody byly původně naplánovány na první týden v červenci. Kolidovaly by však s tradiční královskou regatou v Henley, která se jezdí od roku 1839. Z tohoto důvodu byl termín veslařských soutěží posunut. *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 254.

⁶⁶ Národní listy, LIX., 1919, č. 120, s. 2.

⁶⁷ Národní listy, LIX., 1919, č. 147, s. 2.

⁶⁸ Náhradníkem byl S. Balcar.

⁶⁹ *The Inter-allied games Paris 22nd june to 6th july 1919.* (1919). Paris: The Games Committee, s. 254–262.

⁷⁰ Národní listy, LIX., 1919, č. 139, s. 6.

⁷¹ Národní listy, LIX., 1919, č. 119, s. 2.

Josef Amos Pipal pak v Československu sehrál především v letech 1919–1920 významnou roli při rozvoji atletiky. Začal zde pracovat jako tělovýchovný ředitel pražské YMCA⁷². Od tohoto sdružení také získával peníze na rozvoj sportu v Československu⁷³. Mimo jiné se postaral i o přijetí Československa za člena IAAF (International Amateur Athletics Federation – Mezinárodní amatérská atletická federace) a připravoval československé atlety pro olympijské hry v Antverpách. Po skončení olympijských her chtěl sice Josef Amos Pipal v Československu zůstat, ale nenašlo se pro něj dostatečně dobře placené místo, a tak v listopadu 1920 odcestoval zpět do USA s tím, že se vrátí na jaře. V únoru 1921 se vrátil zpět do Československa, ale když zjistil, že zde není dostatečně perspektivní, vrátil se v červenci 1921 definitivně do USA⁷⁴.

Po skončení první světové války a po pařížské mírové konferenci se všeobecně očekávalo, že Spojené státy americké zůstanou v Evropě aktivní. Mnoho amerických politiků také hovořilo o nutnosti americké účasti na hospodářské a politické rekonstrukci „Starého kontinentu“. Ta byla chápána jako zvláštní mise, kterou je třeba splnit. Tím, že Američané disponovali vším, co potřebovala Evropa zničená válkou a beznadějí, bylo očekávání i to vyšší.

To se týkalo obzvláště středovýchodní Evropy, a to především států nově vzniklých, kterými bylo například Československo a Polsko, kde také americká YMCA v roce 1919 započala další etapu své velké práce⁷⁵.

ZÁVĚR

Po skončení první světové války byla na počest vítězných států uspořádána ve Francii Pershingova olympiáda. Té se zúčastnilo téměř 1 500 sportovců z osmnácti zemí, mezi kterými nechyběli zástupci nově vzniklého Československa⁷⁶.

K organizování akce velice přispěla organizace YMCA, která pro ni poskytla sportovní materiál. Ten nechala v průběhu první světové války odeslat ze Spojených států amerických do Evropy. Také financovala výstavbu Pershingova stadionu, který byl později věnován Francii jako dar.

Českoslovenští sportovci, kteří patřili mezi výpravy nejméně početné, se zúčastnili soutěží v řecko-římském zápase, zápase ve volném stylu, tenisu, fotbalu, šermu a veslování. Kromě nich se původně měli na této sportovní akci představit také lehcí atleti a střelci. Mezi největší úspěchy československých barev patřilo dělené první místo v turnaji týmů v řecko-římském zápase a první místo na fotbalovém turnaji.

Přestože se Čechoslováci lehkootletických soutěží na Pershingově olympiádě nezúčastnili, měla tato sportovní akce velký význam pro rozvoj lehké atletiky v Československu na počátku 20. let. Českoslovenští zástupci zde totiž našli odborníka, který později pomohl s rozvojem tohoto sportovního odvětví v Československu.

Josef Amos Pipal byl v Československu zvolen do funkce sportovního ředitele organizace YMCA, která právě po skončení první světové války rozšířila pole své působnosti na další stře-doevropské země, kde v meziválečném období značně přispěla k modernizaci místní tělesné výchovy a sportu.

⁷² Národní archiv, Fond YMCA, Karton 4, Signatura 8.

⁷³ Vojenský historický archiv, Fond Vojenská kancelář presidenta republiky, Karton 19, č. j. 107, Křesťanské sdružení mladých mužů panu T. G. Masarykovi presidentu československé republiky dne 1. ledna 1920.

⁷⁴ Jirka, J. et al. (1997). *Sto let královny*. Praha: Česká atletika, s. r. o., s. 141–142.

⁷⁵ Křen, J. (2005). *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, s. 362–368.

⁷⁶ *The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919*. (1919). Paris: The Games Committee, s. 176b.

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Kautz Family YMCA Archives.

Národní archiv, Fond YMCA, Kartony 1–7.

Vojenský historický archiv, Fond Vojenská kancelář prezidenta republiky, Karton 19.

Tištěné prameny

Official Athletic Almanach A.E.F. Championships and Inter-Allied Games 1919. (1919). New York: American Sports Publishing Company.

Summary of world war work of the American YMCA (With the soldiers and sailors of America at home, on the sea, and overseas, With the men of the allied armies and with the prisoners of war in all parts of the world). (1920). New York: International committee of young men's christian associations.

The Inter-allied games Paris 22nd June to 6th July 1919. (1919). Paris: The Games Committee.

Periodika

Národní listy, roč. LIX. (1919).

Národní politika, roč. XXXVII. (1919).

Literatura

Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu.

Constable, G. (1999). *The IV Olympiad (London 1908, the international YMCA).* Los Angeles: World sport research & publications.

Daniels, G. (2000). *The V & VI Olympiads (Stockholm 1912, Inter-Allied Games).* Los Angeles: World sport research & publications.

Hoffman, C. (1920). *In the prison camps of Germany (a narrative of "Y" service among prisoners of war).* New York: Association Press.

Jirka, J. et al. (1997). *Sto let královny.* Praha: Česká atletika, s. r. o.

Johnson, E. L. (1979). *The History of YMCA Physical Education.* Chicago: Association Press.

Konečný, J. (1930). *YMCA: její vznik, dějiny a význam.* Praha: Československá akciová tiskárna.

Křen, J. (2005). *Dvě století střední Evropy.* Praha: Argo.

Shedd, C. (1955). *History of the World's Alliance of Y.M.C.A.* Londýn: SPCK.

Strouhalová, M. (2014). Organizace československého tenisu v meziválečném období. *Časopis Národního muzea, řada historická*, 183(3–4), 31–38.

Taft, W., Kent, F., Newlin, W., & Harris, F. (1922). *Service with fighting men (An Account of the Work of the American YMCA in the World War I)*, Volume I. New York: Association Press.

Taft, W., Kent, F., Newlin, W., & Harris, F. (1922). *Service with fighting men (An Account of the Work of the American YMCA in the World War I)*, Volume II. New York: Association Press.

Vaněk, K. et al. (1984). *Malá encyklopedie fotbalu.* Praha: Olympia.

Venzon, A. C., & Miles, P. L. (1999). *The United States in the First World War (An Encyclopedia).* New York: Garland Publishing.

Yapp, A. K. (1915). Urgent Needs. In: *For the millions of men now under arms (Number 5).* New York: Association Press.

Internet

<http://umedia.lib.umn.edu/node/68725?mode=basic>.

<http://umedia.lib.umn.edu/node/68738?mode=basic>.

<http://www.esbirky.cz/predmet/6865306?sessionKey=5b3187d2fe8eceb41f87d0f92ca2c864>.

Kontakt na autora:

PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

KTVS PF JU

Na Sádkách 2/1

370 05 České Budějovice

tomtlusty@pf.jcu.cz